

DOKUMENTACJA HYDROLOGICZNA

Budowa przepustów w ramach zadania pn. "Zagospodarowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Gminie Jasienica w Międzyrzeczu Dolnym"

mgr inż. Mikołaj Olbrych

mgr inż. Mikołaj Olbrych
kwalifikacje do wykonywania
dokumentacji hydrologicznych
Świadectwo Nr 43/2004

mgr inż. Joanna Rożdżyńska

Wrzesień 2012

SPIS TREŚCI

1. Podstawa opracowania	3
2. Cel i zakres opracowania	3
3. Charakterystyka hydrograficzna.....	3
4. Przepływy maksymalne roczne o określonym prawdopodobieństwie przewyższenia...	4
4. Obliczenia hydrauliczne	8

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

- Obliczenia przepływów maksymalnych rocznych formułą opadową. Ciek bez nazwy,
- Zlewnie cieków.

1. Podstawa opracowania

1. Zlecenie autora projektu,
2. *Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakimi powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie* Dz.U. Nr 63 poz 735 z 03.08.2000 r.,
3. *Obliczenia Przepływów Maksymalnych Rocznych O Określonym Prawdopodobieństwie*, J. Fal, B. Fal, H. Czarnecka; Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
4. *Metody obliczeń przepływów maksymalnych w małych zlewniach rzecznych*, A. Ciepielowski, S. Dąbkowski,
5. *Ocena Przepływów Wielkich Wód Małych Zlewni Górnej Wisły*, Jerzy Punzet, Gospodarka Wodna nr 6 z 1977 r.,
6. *Odwodnienie dróg*, R. Edel,
7. *Hydrologia*, A. Byczkowski,
8. *Hydrologia*, Cz. Król,
9. Mapa topograficzna w skali 1:10000,
10. Mapa sytuacyjno-wysokościowa w skali 1:500.

2. Cel i zakres opracowania

Podstawą opracowania jest zlecenie na wykonanie obliczeń hydrologicznych i hydraulicznych dla przekrojów, wskazanych przez zlecniodawcę na ciekach: Młynówce Ligockiej i ciekach bez nazwy, w których projektuje się wykonanie przepustów w ramach zadania pn. "Zagospodarowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Gminie Jasienica w Międzyrzeczu Dolnym". Analiza ma na celu sprawdzenie warunków hydraulicznych panujących w przepustach przy wystąpieniu przepływu miarodajnego.

3. Charakterystyka hydrograficzna

Młynówka Ligocka bierze początek z rzeki Jasienicy (około 1 km na południe od analizowanego obszaru). Zasila ona kompleksy stawów w gminie Jasienica. Biegnie w kierunku północnym, przejmując wiele lokalnych dopływów i uchodzi w rejonie węzła

Jasienicy i Iłownicy. Analizowane ciekі bez nazwy, położone są w zlewni Młynówki. Obszar zlewni w chwili obecnej zajęty jest głównie przez nieużytki zielone.

Zlewnie cieków do analizowanych przekrojów przedstawiono w części rysunkowej.

4. Przepływy maksymalne roczne o określonym prawdopodobieństwie przewyższenia

Żaden z analizowanych cieków nie jest kontrolowany wodowskazem. Według wytycznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej dla zlewni niekontrolowanych, mniejszych od 50 km² do obliczenia przepływu maksymalnego o określonym prawdopodobieństwie przewyższenia stosuje się tzw. formułę opadową. Formułę opadową wykorzystano w przypadku największego z analizowanych zlewni potoku bez nazwy w obiekcie P3.

Formuła opadowa:

$$Q_p = f F_l \varphi H_l A \lambda_p \delta_j$$

gdzie:

Q_p - przepływ maksymalny roczny o prawdopodobieństwie p w m³/s,

f - bezwymiarowy współczynnik kształtu fali,

F_l - maksymalny moduł odpływu jednostkowego,

φ - współczynnik odpływu,

H_l - maksymalny opad dobowy o prawdopodobieństwie 1% w mm,

A - powierzchnia zlewni,

λ_p - kwantyl rozkładu dla założonego prawdopodobieństwa p ,

δ_j - współczynnik redukcji jeziornej.

Spadek zlewni $I_{r,l}$ obliczono po sporządzeniu profilu podłużnego wraz z suchą doliną.

Maksymalny moduł odpływu jednostkowego określa się z tabeli w zależności od hydromorfologicznej charakterystyki koryta ciekę Φ_r i czasu spływu po stokach t_s .

Hydromorfologiczną charakterystykę koryta ciekę obliczono ze wzoru:

$$\Phi_r = \frac{1000(L+l)}{m I_{r,l}^{1/3} A^{1/4} (\varphi H_l)^{1/4}}$$

gdzie:

$L+l$ – długość cieku wraz z suchą doliną w km,

m – miara szorstkości koryta odczytana z tabeli,

I_{rl} – spadek cieku.

Czas spływu po stokach określono w zależności od hydromorfologicznej charakterystyki stoków:

$$\Phi_s = \frac{(1000l_s)^{1/2}}{m_s I_s^{1/4} (\varphi H_l)^{1/2}}$$

gdzie:

l_s – średnia długość stoków obliczona z obliczona z podanego wzoru w km,

m_s – miara szorstkości stoków odczytana z tabeli,

I_s – średni spadek stoków obliczony z podanego wzoru.

$$l_s = \frac{l}{1,8 \rho}$$

gdzie:

- - gęstość sieci rzecznej obliczona jako iloraz sumy długości cieku głównego oraz jego dopływów wraz z suchymi dolinami i powierzchni zlewni uzyskano ze wzoru:

$$\rho = \frac{\sum_{i=1}^n (L+l)_i}{A}$$

gdzie:

n – liczba cieków.

Średni spadek stoków obliczono z równania:

$$I_s = \frac{\Delta h \sum_{j=1}^r k_j}{A}$$

gdzie:

□ h – różnica poziomów dwóch sąsiednich warstw w m,

k – długość warstwy w m,

r – liczba warstw.

Charakterystykę przedmiotowej zlewni wraz z parametrami wchodzącymi w skład używanej formuły oraz wyniki obliczeń pokazano w załączniku 1.

Przepływy maksymalne, obliczone metodą formuły opadowej o prawdopodobieństwie $p=2\%$, miarodajne do wymiarowania światła przepustu P3 wynosi $Q_{\max p2\%}=2,72 \text{ m}^3/\text{s}$.

W przypadku reszty analizowanych zlewni w związku z ich charakterem i niewielką powierzchnią przepływy maksymalne określono metodą spływu powierzchniowego. Współczynniki spływu przyjęto zgodnie z projektem zagospodarowania terenu planowanej strefy przemysłowej. Natężenia deszczu miarodajnego obliczono wg metody opracowanej przez Błaszczyka:

$$q = \frac{470 * \sqrt[3]{C}}{t^{0,67}} [\text{l/s/ha}]$$

$$\varphi = \frac{1}{\sqrt[n]{F}}$$

$$Q = \varphi * \psi * q * F$$

Gdzie: q – miarodajny spływ jednostkowy, l/s/ha,

ψ – współczynnik spływu, jako średnia ważona dla odpowiednich rodzajów zagospodarowania terenu,

φ – współczynnik opóźnienia,

F – powierzchnia zlewni. ha,

C – stała zależna od wysokości opadu rocznego,

t – czas trwania deszczu miarodajnego, min,

n – współczynnik zależny od kształtu zlewni.

Przyjęto czas trwania opadu równy czasowi koncentracji dla analizowanych przekrojów. Czas koncentracji obliczono, wybierając wzór Krepsa, zalecany dla małych zlewni

$$t_c = 0,89A^{0,4} - 0,15$$

gdzie:

A – powierzchnia zlewni [km^2],

Obliczenia zweryfikowano przy pomocy wzoru Kirpicha, zalecanego dla zlewni o powierzchni zlewni 0,4 – 45 ha i spadków 3-10 %.

$$t_c = 0,0663L^{0,77}i^{-0,385}$$

gdzie:

L – długość cieku [km],

i – spadek cieku [-].

W przypadku analizowanych koryt obliczone czasy koncentracji oscylują ok. 15 minut. Obliczone natężenie deszczu dla przyjętego czasu trwania $t_c=15$ minut i prawdopodobieństwa $p=2\%$, przyjętego jako miarodajne dla projektowanych przepustów wynosi $q_{2\%}=374$ l/sha.

W związku z charakterem zlewni przyjęto założenie o równości prawdopodobieństwa wystąpienia opadu i wywołanego nim wezbrania (*Wyznaczanie hydrogramów wezbrań opadowych...* K. Banasik, S. Ignar).

Przypadek, który wywołuje największy przepływ w przekroju obliczeniowym to taki, w którym czas trwania opadu miarodajnego równy jest czasowi koncentracji. Do obliczeń przepływów maksymalnych przyjęto właśnie to założenie.

Przy założonym czasie trwania opadu miarodajnego i odpowiadającemu mu natężeniu deszczu, przy przyjętym dla poszczególnych zlewni odpowiednim ważonym współczynnikiem jednostkowego spływu powierzchniowego przepływy maksymalne o prawdopodobieństwie $p=2\%$, miarodajne do wymiarowania światła przepustów, obliczony metodą spływu powierzchniowego wynoszą odpowiednio dla obiektów:

$$P1 \ Q_{\max p2\%}=0,279+0,351=0,63 \text{ m}^3/\text{s},$$

$$P2 \ Q_{\max p2\%}=0,081 \text{ m}^3/\text{s},$$

$$P4 \ Q_{\max p2\%}=0,021 \text{ m}^3/\text{s}.$$

W przypadku Młynówki Ligockiej do obliczonego przepływu dodano maksymalny przepływ, wynikający z poboru wód z Jasienicy (maksymalnie 351 l/s w okresie wiosennym – pozwolenie wodnoprawne ZR-OŚ-6023W/24/03 z dnia 29.12.2003 r.).

5. Obliczenia hydrauliczne

Obliczenia warunków hydraulicznych panujących w istniejącym i projektowanym przepuście wykonano metodą zgodną z metodyką podaną w *Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie*.

Obliczenia warunków hydraulicznych, które będą panować w korycie cieku bez nazwy w obrębie inwestycji wykonano przy pomocy programu komputerowego HY-8, służącym do analizy hydraulicznej przepustów i mostów.

Do modelu komputerowego koryta cieku wprowadzono odpowiedni przepływ miarodajny dla analizowanego obiektu.

Przyjęto wymiary i spadki projektowanych przepustów i dna w ich rejonie zgodnie z projektem.

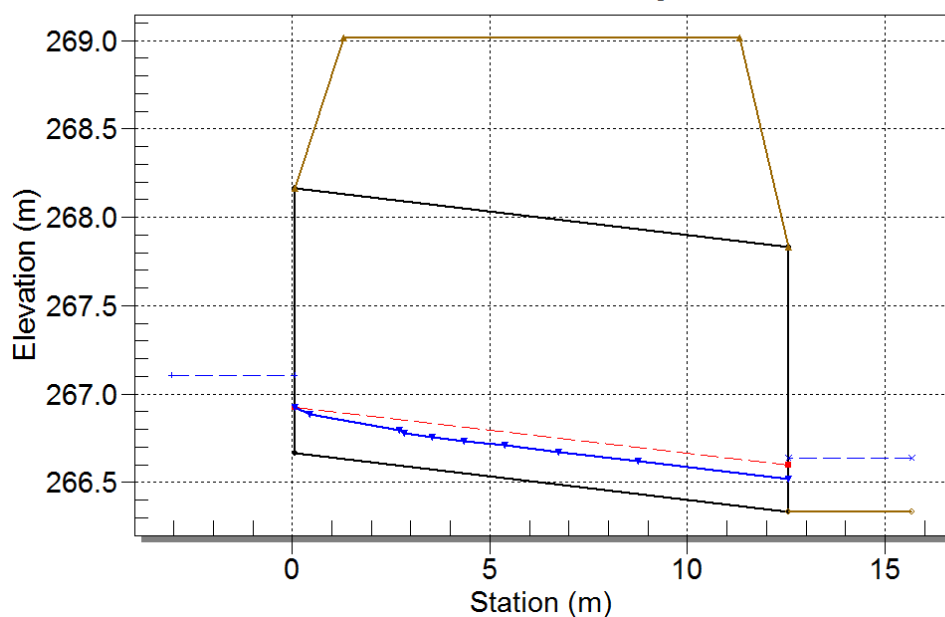
Na rysunkach 1 - 8 przedstawiono profile podłużne obiektów z zaznaczonym zwierciadłem wody miarodajnej.

Przepust P1 o wymiarach 1500x1500 mm

Crossing - P1, Design Discharge - 0.63 cms

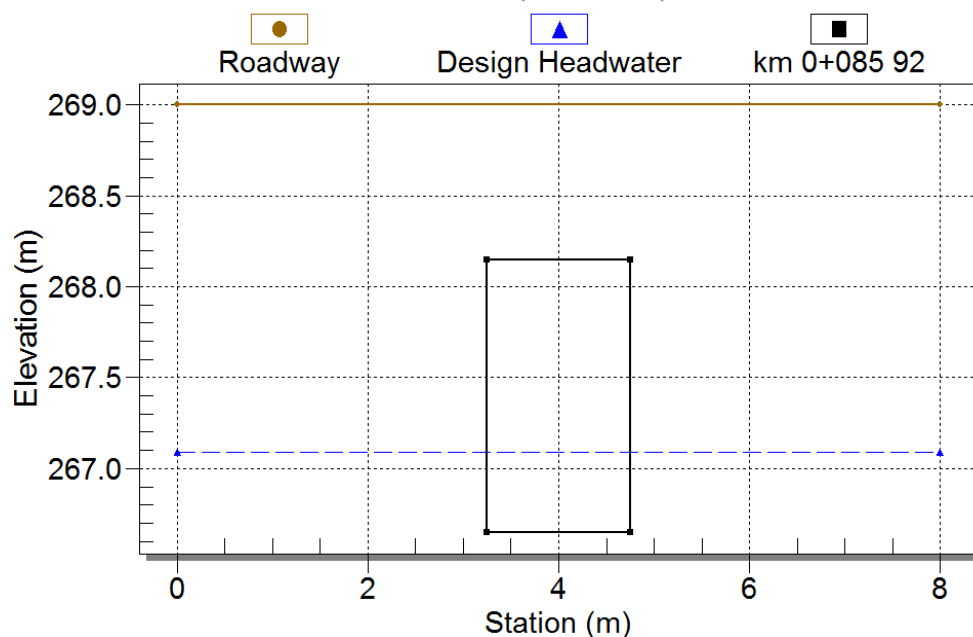
Culvert - km 0+085 92, Culvert Discharge - 0.63 cms

Rys. 1. Profil podłużny. P1

Crossing: P1

Front View (Not to scale)

Rys. 2. Przekrój poprzeczny. P1

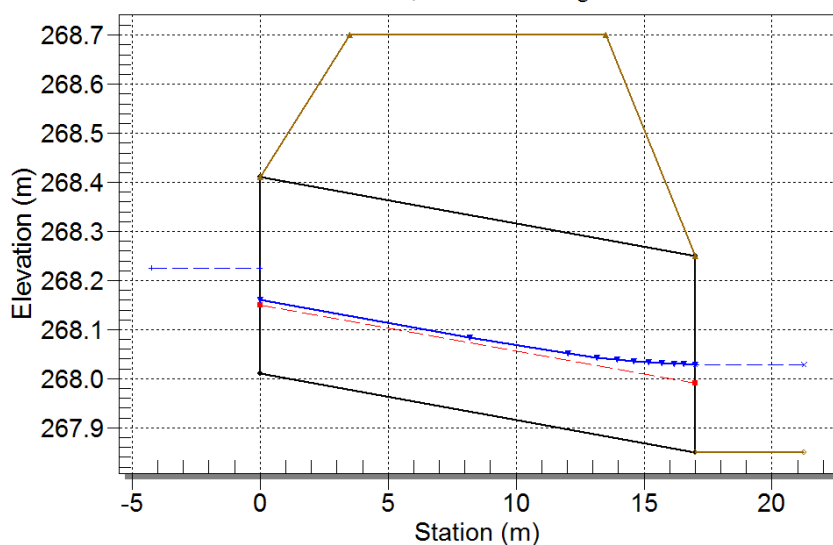
Q (m ³ /s)	Rzędna zwierciadła wody spiętrzonej (m)	Głębokość wody spiętrzonej (m)	Głębokość normalna (m)	Głębokość krytyczna (m)	Napełnienie na wylocie z przepustu (m)	Napełnienie w korycie poniżej wylotu (m)	Prędkość wody na wylocie (m/s)	Prędkość w korycie poniżej przepustu (m/s)
0.63	267.09	0.44	0.18	0.26	0.18	0.30	2.28	1.43

Tabela 1 Parametry przepustu P1

Przepust P2 o średnicy 2x $\varnothing 400\text{mm}$

Crossing - P2, Design Discharge - 0.08 cms

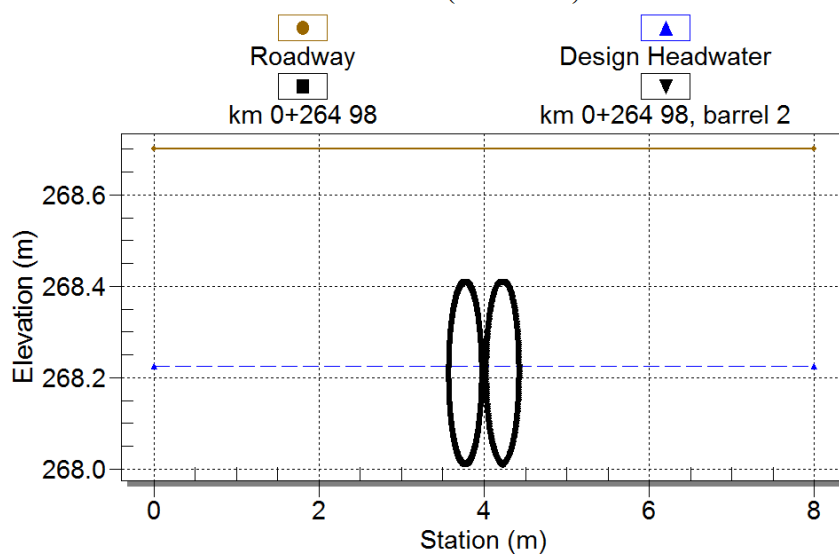
Culvert - km 0+264 98, Culvert Discharge - 0.08 cms

Rys. 3. Profil podłużny. P1

Crossing: P2

Front View (Not to scale)

Rys. 4. Przekrój poprzeczny. P2

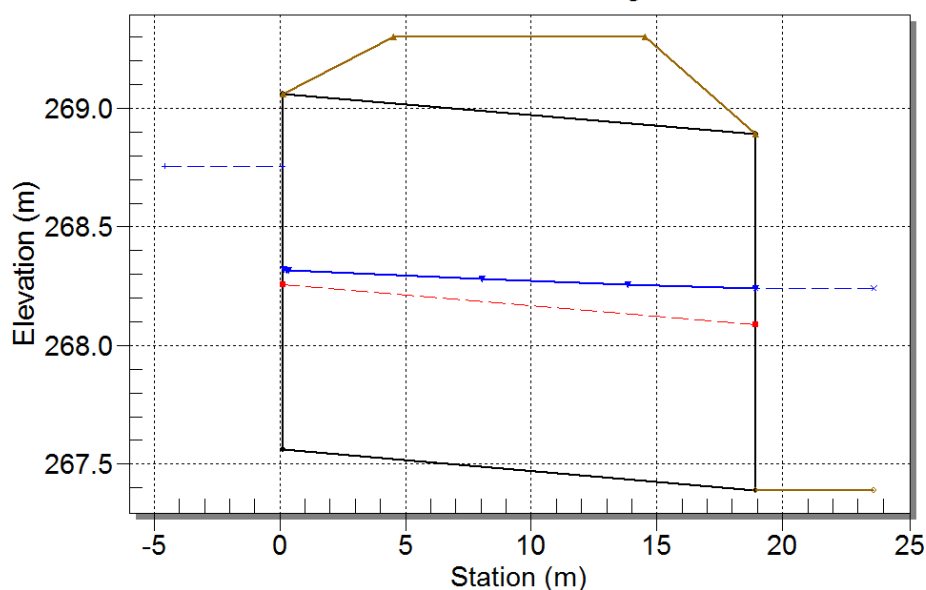
Q (m ³ /s)	Rzędna zwierciadła wody spiętrzonej (m)	Głębokość wody spiętrzonej (m)	Głębokość normalna (m)	Głębokość krytyczna (m)	Napełnienie na wylocie z przepustu (m)	Napełnienie w korycie poniżej wylotu (m)	Prędkość wody na wylocie (m/s)	Prędkość w korycie poniżej przepustu (m/s)
0.08	268.23	0.22	0.15	0.14	0.18	0.18	0.74	0.67

Tabela 2 Parametry przepustu P2

Przepust P3 o wymiarach 1200x1500 mm

Crossing - P3, Design Discharge - 2.72 cms

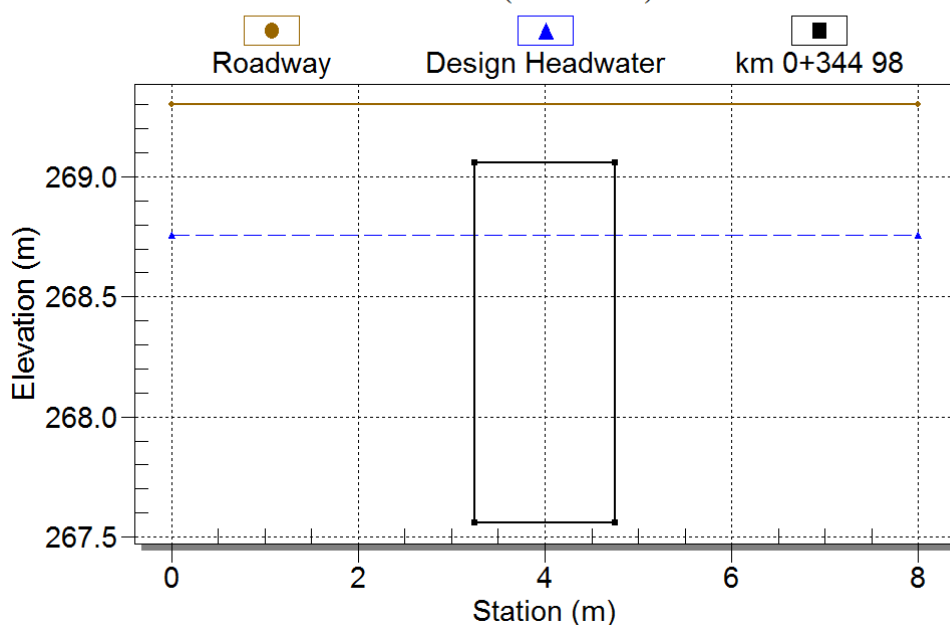
Culvert - km 0+344 98, Culvert Discharge - 2.72 cms

Rys. 5. Profil podłużny. P3

Crossing: P3

Front View (Not to scale)

Rys. 6. Przekrój poprzeczny. P3

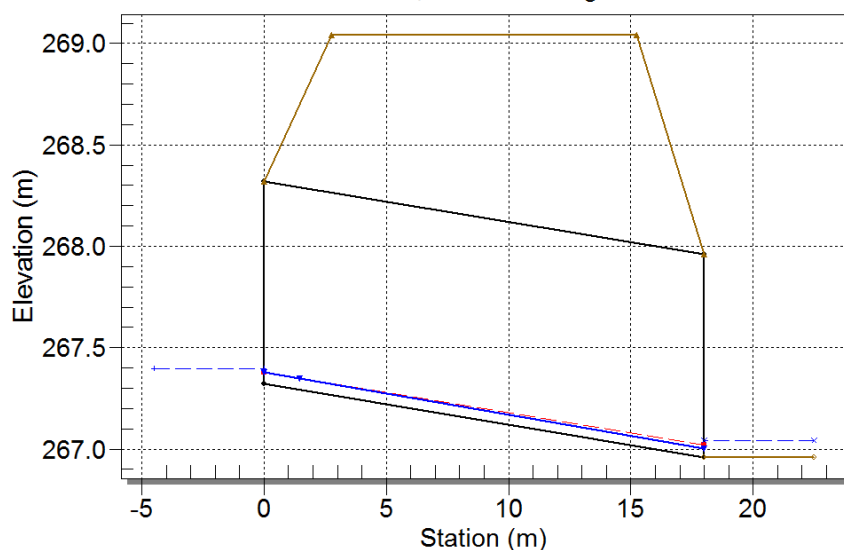
Q (m ³ /s)	Rzędna zwierciadła wody spiętrzonej (m)	Głębokość wody spiętrzonej (m)	Głębokość normalna (m)	Głębokość krytyczna (m)	Napełnienie na wylocie z przepustu (m)	Napełnienie w korycie poniżej wylotu (m)	Prędkość wody na wylocie (m/s)	Prędkość w korycie poniżej przepustu (m/s)
2.72	268.75	1.19	0.74	0.70	0.85	0.85	2.13	1.80

Tabela 3 Parametry przepustu P3

Przepust P4 o średnicy $\varnothing 1000\text{mm}$

Crossing - P4, Design Discharge - 0.02 cms

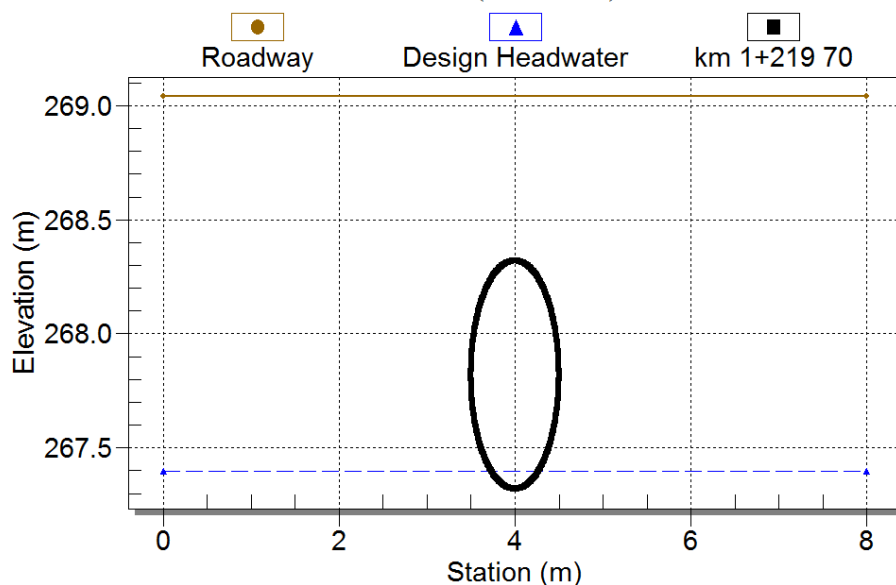
Culvert - km 1+219 70, Culvert Discharge - 0.02 cms

Rys. 7. Profil podłużny. P4

Crossing: P4

Front View (Not to scale)

Rys. 8. Przekrój poprzeczny. P4

Q (m ³ /s)	Rzędna zwierciadła wody spiętrzonej (m)	Głębokość wody spiętrzonej (m)	Głębokość normalna (m)	Głębokość krytyczna (m)	Napełnienie na wylocie z przepustu (m)	Napełnienie w korycie poniżej wylotu (m)	Prędkość wody na wylocie (m/s)	Prędkość w korycie poniżej przepustu (m/s)
0.02	267.40	0.08	0.04	0.06	0.04	0.08	0.71	0.39

Tabela 4 Parametry przepustu P4

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż projektowane wymiary przepustów pozwalają na bezpieczne przeprowadzenie wody miarodajnej (pracują przy niezatopionym wlocie i wylocie).

OBLICZENIA PRZEPŁYWÓW MAKSYMALNYCH FORMUŁĄ OPADOWĄ

Obiekt   Bez Nazwy

Przekrój   przepust

DANE

Współczynnik korekcyjny	$f =$	0.6	[-]
Wysokość opadu dobowego $p=1\%$	$H_1 =$	140	[mm]
Powierzchnia zlewni	$A =$	1.075	[km ²]
Powierzchnia jezior	$A_j =$	0.000	[km ²]
Powierzchnia bagien	$B_i =$	0.000	[km ²]
Długość cieków głównego z suchą doliną	$L+I =$	2.049	[km]
Długość cieków wraz z suchymi dolinami	$S(L+I) =$	4.216	[km]
Różnica poziomów pomiędzy warstwicami	$\Delta H =$	10	[m]
Łączna długość warstw	$L_w =$	7.751	[km]

Przeciętna charakterystyka koryta i tarasu zalewowego na długości cieków

tereny górskie, kamieniste dno

Charakterystyka powierzchni stoków

kępki, pastwiska, łąki, osiedla

Cecha gleby koryta lub stoków

Utwory lessowe i pyłowe (od 50% części spławialnych)

Region w którym znajduje się zlewnia

Obszar kraju z wyłączeniem Tatr i wysokich gór ($H < 700$ m.n.p.m)

Makroregion

Karpaty (2a)

WSPÓŁCZYNNIKI - OBLICZENIA POŚREDNIE

Spadek średni koryta		12.39	[‰]
Współczynnik redukcji jeziornej	$\delta_j =$	1.00	[-]
Współczynnik redukcji bagiennej	$\delta_B =$	1.00	[-]
Współczynnik szorstkości koryta	$m =$	7.00	[-]
Współczynnik szorstkości stoków	$m_s =$	0.15	[-]
Wskaźnik odpływu	$\phi =$	0.55	[-]
Gęstość sieci rzecznej	$\rho =$	3.92	[1/km]
Średnia długość stoków	$L_s =$	0.14	[km]
Średni spadek stoków	$I_s =$	72.13	[m/km]
Charakterystyka koryta	$\Phi_r =$	41.94	[-]
Charakterystyka stoków	$\Phi_s =$	3.10	[-]
Czas spływu	$t_s =$	21.12	[min]
Maksymalny moduł odpływu jednostkowego	$F_1 =$	0.07	[-]

WYNIK

Prawdopodob. p [%]	Kwantyl λ_p	Przepływ Q_p [m ³ /s]
0.1	1.54	4.97
0.2	1.37	4.42
0.3	1.28	4.12
0.5	1.16	3.75
1	1.00	3.23
2	0.84	2.72
3	0.75	2.41
5	0.64	2.05
10	0.48	1.56
20	0.33	1.08
30	0.25	0.80
50	0.15	0.47

